

Rudkøbings vækstlag. De blå toner angiver i skematisk form byens markante udviklingspring. Rudkøbing, 1:16.000.

Rudkøbings vækstlag kan aflæses i bebyggelses tæthed og stiludtryk. Før og efter 1. Verdenskrig opførtes en ring af de karakteristiske Bedre Byggeskik inspirerede huse omkring bymidten, fra Kastanievej i nord via Rolighedsvej til Jens Winthersvej i syd. I samme periode blev Rudkøbings nye skole opført i 1921 på Kastanjevej, og sygehuset på Fredensvej gennemgik en fuldkommen fornyelse i årene 1924-26.

Rudkøbing voksede herefter kun beskedent frem til begyndelsen af 1960'erne. Rækkehusene på Fredensvej blev opført i 1942. Da man efter 2. Verdenskrig tog fat på Ringvejen øst om byen, anlagde man i 1948 det sydligste stykke fra Jens Winthersvej til Spodsbjergvej, som det første. Vejstykket blev anlagt samtidig med opførelsen af de svenske træhuse på Skovbakken i 1948 og efter færdiggørelsen af arkitekt Jørgen Stærmoses skråtstillede kædehuse, som lukkede gabet mellem Spodsbjergvej og Jens Winthersvej. Ringvejsbyggeriet fortsatte med åbningen af det nordligste stykke fra Brovej til Nørrebro i 1962, og midterstykket i 1967.

Med Ringvejens etablering blev der åbnet for 1960'ernes og 1970'ernes store byggeboom. Fra Ringvejen kunne byen fortsætte sin udvikling mod øst. Den eneste mulige vækstretning, idet naturen og den nybyggede Brovej lukkede af mod de øvrige verdenshjørner.

Med udgangspunkt i Schnohrsvejs slyngede forløb kunne 1970'ernes blinde boligveje, som Birkevænget, Nøddevænget, Elmevænget med flere udlægges i en enkel og smuk byggemodning med græsrabatter og vejtræer. Parcelhusene, tidens foretrukne boligform, skød op overalt. Etagehuse kom der ikke mange af. En mindre bebyggelse blev opført ved Spodsbjergvej, vest for Hine.

Nye store erhvervsområder blev udlagt længere mod øst, samtidig med at den nye Omfartsvej kunne tilføje endnu en koncentrisk kvartbue omkring Rudkøbing.

Med færdiggørelsen af Omfartsvejen i 1982 var der taget hul på et helt nyt kapitel af byens historie. Ikke nok med at nye bolig- og erhvervsområder kunne betjenes fra den nye vej - det var nu for første gang muligt at passere helt udenom Rudkøbing, hvis man skulle videre til Sydlangeland. Og det var der mange, der skulle i de år. Dels sommerhus-turister, men i allerhøjeste grad også færgepassagerer, som skulle et smut til Tyskland fra Bagenkop.

Det altdominerende bygningsanlæg i efterkrigstiden er uden sammenligning Langelandsbroen. Overalt, hvor man færdes i og omkring Rudkøbing ses højbroens karakteristiske bue.

Kastanievejs nedre løb, her nr. 24 - 20, blev udbygget før 1. Verdenskrig med prunkløse og funktionsgode villaer.

På Rolighedsvej ses de karakteristiske Bedre Byggeskik inspirerede huse, som opførtes i 1920'erne. Her Rolighedsvej 11 - 15.

Rækkehuse opført som boligforeningsbyggeri på Fredensvej i 1942.

Sine kvaliteter til trods forekommer den valgte udformning imidlertid ikke helt venlig stemt over for det omliggende landskab. De massive jordfæster virker næsten anmasende i forhold til købstadens og landskabets beskedne dimensioner. En beplantning af de nøgne brinker kunne mildne indtrykket.

Hvor akslen fra Østergade over torvet til havnen var det stærkeste bykonstituerende enkeltelement før 1915, så indtager de nye vejanlæg, ringvejen og omfartsvejen, denne position efter 1915. Fremkommelighed på tværs af byen og udvikling af de nye bolig og erhvervsområder kunne ikke tænkes uden deres tilstedeværelse.

Skolen og sygehuset

På Skovbakkens sydside udgør de såkaldte 'finnehuse' et helt specielt miljø. De beskedne træhuse er en gave fra den svenske stat efter 2. Verdenskrig.

Den store tunge og formelle skolebygning på Kastanievej står som en fuldgyldig repræsentant for den tids skolearkitektur.

Sygehuset på Fredensvej udgør et kompleks af bygninger fra mange perioder. Billedet viser hovedfacaden ud mod Spodsbjergvej.

Et nyt stort parcelhusområde med udgangspunkt i Schnohrsvejs slyngede forløb byggemodnedes i begyndelsen af 1970'erne.

Også skolens nye fløj fra midten af halvtresserne afspejler tydeligt sin tids idealer. Det formelle er nedtonet til fordel for det praktiske.

Sygehusets kapel er en lille perle af et stykke nyklassicistisk arkitektur. Alle klassicismens arvestykker er bragt i anvendelse: Geometriske former, doriske søjler og rene overflader.

Den gamle og nye skolebygning er ganske raffineret sammenbygget ved hjælp af en stor buet mellembygning, som mod skolegården tjener til læskur.

Med fortsat befolkningstilvækst blev pladsen for trang i Borgerskolen på Kirkepladsen, og der måtte bygges nyt. Byrådet valgte en grund i byens nordlige udkant ved Kastanjevej. Den ældste bygning på Kastanjevejens skole er en stor og svær nybarok længebygning, tegnet af arkitekt Ludvig Andersen fra Rudkøbing og opført 1920-1921. Skolen var oprindelig projekteret til at være i tre fløje. Men kun den ene blev bygget.

Der blev hurtigt pladsmangel. En stor ny tilbygning, tegnet af arkitekt Mindedal Rasmussen, blev opført i 1955-57. Den nye bygning, som afslutter skolegården mod nord, står som et enkelt og velproportioneret hus i røde tegl. Den gamle bygning og den nye fløj er elegant sammenbygget med et buet halvtag, der tjener til skolegårdens læskur.

Behovet for plads var dog ikke dækket hermed. I 1957-58 kom der to gymnastiksale bag den nye tilbygning.

I 1973 blev den sidste store bygning med aula, sløjdsal, sanglokale og flere klasseværelser opført. Bag projektet stod arkitektfirmaet 'Rationelt Skolebyggeri' i Odense, der byggede flere tilsvarende bygninger af mådelig kvalitet rundt om på Fyn. I 1975 blev byggeriet afsluttet med skoletandklinikken ved Nørrebro.

Rudkøbing Amts- og Bys Sygehus blev oprettet i 1859. Svendborg amtsråd havde under indtryk af koleraepidemien i 1853 besluttet, at der skulle bygges sygehuse i alle amtets købstæder, og at man skulle begynde i Rudkøbing.

Det første sygehus blev opført på grunden ved Spodsbjergvej, hvor sygehuset stadig ligger. Bygningen var tegnet af arkitekt J. D. Herholdt og åbnede for patienter i 1862. I 1924-1926 blev hele det oprindelige sygehus nedrevet og genopbygget i fornyet skikkelse efter tegning af arkitekt Frits Jørgensen, Svendborg. Samtidig opførtes en ny overlægebolig på Spodsbjergvej 32.

Allerede i 1937 måtte man i gang med en ny udvidelse af hovedbygningen. Derefter var det funktionærernes forhold, som måtte forbedres. På Fredensvej, lige over for sygehuset, opførtes 32 lejligheder i en ny bygning som var færdig i 1955. Tilbage stod at skaffe administrationen, lægerne, de ambulante patienter og de besøgende, bedre forhold, lige som operationsstuerne trængte til en modernisering. Udvidelsen efter et projekt af arkitekterne Andreas Jensen og N. M. Nielsen i Svendborg forandrede fuldstændig sygehusets karakter fra en åben og fleksibel plan til et mere lukket kompleks. Ombygningen var færdig i 1958. Siden er der ikke sket større ændringer.

Fra Kastanievej står Langelandsbroens buede midterparti som en stor portal i synsaksen.